

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д. ик. н. Виржиния Иванова Желязкова от ВУЗФ-София

на дисертационен труд за присъждане на научна степен

„доктор на науките”

в Област на висше образование

3. Социални, стопански и правни науки

Професионално направление 3.8. Икономика

Автор: д-р инж. Матеуш Качмарски

**Тема: „УСЛОВИЯ ЗА СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКО
РАЗВИТИЕ НА РЕГИОНИТЕ В ПОЛША, С ОГЛЕД НА
УСТОЙЧИВОТО РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ И НА
ПЛАНИНСКИТЕ И ПОДПЛАНИНСКИТЕ ТЕРИТОРИИ”**

1. Общо описание на представените материали

Със заповед № 109 от 01.03.2023 г. на Ректора на Висше училище по застраховане и финанси проф. д.ю.н. Борис Велчев съм определена за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема **„Условия за социално-икономическо развитие на регионите в Полша, с оглед на устойчивото развитие на селските райони и на планинските и подпланинските територии”** за придобиване на научна степен „доктор на науките” в Област на висше образование 3.

Социални, стопански и правни науки, Професионално направление 3.8. Икономика.

Автор на дисертационния труд е д-р инж. Матеуш Качмарски – кандидат към катедра „Финанси и застраховане“ във ВУЗФ.

Предадените от д-р Качмарски материали включват:

- Автобиография;
- копие на дипломата за придобита образователно-квалификационна степен „доктор“;
- дисертационен труд за присъждане на НС „доктор на науките“;
- автореферат на дисертационния труд;
- справка за научните публикации по темата на дисертационния труд и резюметата им;
- справка за приносите в дисертационния труд;
- справка за цитиранията на научните трудове на кандидата от други учени;
- справка за изпълнение на националните минимални изисквания за присъждане на НС „доктор на науките“ според Закона за развитието на академичния състав в Р България (ЗРАСРБ) и Правилника за неговото прилагане.

Във връзка с настоящата процедура кандидатът е приложил:

- две самостоятелни монографични изследвания;
- едно монографично изследване в съавторство с други учени;
- 7 статии в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация (Web of Science);
- 14 броя статии други научни списания;
- една глава в монографично изследване;
- информация за други дейности от научно-приложен характер – разработка на регионална програма за развитие в Пошла и на един прило-

жен проект – те не попадат в националните минимални изисквания, но допълват образа на кандидата като учен.

2. Кратки биографични данни за кандидата

Кандидатът д-р Качмарски е роден през 1984 г. в гр. Санок, Полша. Придобива ОКС „магистър“ по специалност „Агрономия“ със специализация по агробиология от Агрономически университет „Хюго Колатай“ в гр. Краков. Притежава докторска степен по същата специалност, която защитава в същия университет.

В течение на годините д-р Качмарски натрупва сериозен академичен опит както като преподавател, така и като администратор в областта на висшето образование, като заема различни длъжности, последната от които – от 2022 г. - Ректор на държавния университет „Ян Гродек“ в гр. Санок.

3. Актуалност на тематиката и целесъобразност на поставените цели и задачи

Дисертационният труд, представен за рецензиране, притежава безспорна актуалност. Обект на труда е регионалното развитие в Полша в контекста на устойчивото развитие на селските региони и на планинските и подпланинските територии. Устойчивото развитие е единствената възможна парадигма, която има потенциалът да осигури траен икономически растеж и развитие. Във всички страни по света в различна степен се усеща изоставане в развитието на регионите спрямо това на столицата и основните, най-големи градове. Това с особена сила важи за по-отдалечените, труднодостъпни региони, каквито са планинските и подпланинските територии. Тезата на изследването е формулирана ясно: „...**социално-икономическото развитие на регионите и устойчивото развитие на селските и на планинските и предпланинските райони на Полша през**

2007-2019 г. са териториално диверсифицирани и обусловени от фактори и бариери пред развитието.“ Целите и задачите са логично дефинирани и следват идеята на автора, заложена в тезата. Това подпомага структурирането на ясно и последователно изложение на дисертационния труд.

3. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд се състои от общо 275 страници. В структурно отношение е разпределен в увод, седем глави (раздели), заключение, списък на използваната литература, списъци с таблици, фигури, графики и статистическо приложение.

Прави впечатление броят на източниците, които авторът е използвал за написването на труда, и които е цитирал – общо 297 заглавия, включително 286 монографии, студии и научни статии; източник на статистически данни и 10 източника на нетография.

Дисертационният труд е обогатен със 72 таблици, 42 фигури и 6 графики.

Първият раздел има въвеждащ в изложението характер и е посветен на някои основни теоретични постановки от областта на тематиката на регионалното развитие. В началото кандидатът разглежда какво представлява концепцията за развитие и избрани от него теории за регионалното развитие. По-нататък обект на изложението в този раздел са политиките за регионално развитие и факторите и бариерите пред него. След това кандидатът разглежда някои основни показатели за регионално развитие, накрая анализира устойчивото развитие на селските и планинските и предпланинските райони.

Във фокуса на втория раздел на дисертационния труд са поставени основните методологични предпоставки на авторовото изследване. Тук кандидатът подробно мотивира избора си на тема и методологични подходи.

В рамките на третия раздел е разгледана оценката на диверсификацията на нивото на социално-икономическо развитие по отношение на органите на регионалното самоуправление. Тук кандидатът последователно анализира избора и основните характеристики на променливите, използвани в метода на линейното подреждане; прави собствена аналитична оценка на социално-икономическото развитие на войводствата в Полша през 2007 г., 2015 г. и 2019 г. според синтетичния показател за развитие на Хелвиг. По-нататък представя в критичен план класификацията на войводствата според степента на социално-икономическо развитие и прави собствена оценка на устойчивото развитие на селските райони в Полша през 2007 г., 2015г. и 2019 г. според синтетичния показател за развитие на Хелвиг. Разделът завършва с представяне на класификация на войводствата според устойчивото развитие на селските райони в Полша.

Обект на четвъртия раздел е оценката на въздействието на устойчивото развитие на селските райони по региони. Тук авторът разглежда последователно оценката на зависимостта на демографията и пазара на труда в селските райони от професионалната активност на селските жители през 2007-2019 г.; оценката на зависимостта на предприемачеството в селските райони и броя на новорегистрираните стопански субекти в частния сектор през 2007-2019 г.; оценката на взаимовръзката между структурата на икономиката на региона и средната площ на индивидуалното стопанство през 2007-2019 г. и накрая оценката на връзката между животновъдната продукция и средномесечния разполагаем доход на 1 човек от индивидуално стопанство в селското стопанство през 2007-2019 г.

В петия раздел кандидатът анализира оценката на въздействието на иновациите и изследователските дейности във войводствата в Полша, като обръща специално внимание на два вида оценки – тази на въздействието

на изследователската дейност върху баланса на миграцията във войводствата през 2007-2019 г. и тази на влиянието на изследователската дейност върху собствения данъчен приход на глава от населението през 2007-2019 г.г.

Следващият, шести раздел на дисертационния труд е посветен на оценката на устойчивото развитие на планинските и предпланинските райони в Полша според мнението на жителите им. В тази част от своя труд кандидатът представя становище относно въздействието на Общата селскостопанска политика за 2014-2020 г. и Програмата за развитие на селските райони за 2014-2020 г. върху устойчивото развитие на планинските и предпланинските райони. Отделно подробно са анализирани резултатите от проведения от него подробен корелационен анализ по тази проблематика.

Изложението на дисертационния труд завършва с последния, седми раздел, в рамките на който кандидатът представя в синтезиран и аналитичен вид условията за социално-икономическото развитие на войводствата и устойчивото развитие на селските и на планинските и предпланинските райони на Полша.

Дисертационният труд представлява задълбочено изследване по актуална тема с безспорни научни приноси.

В заключението са представени основните изводи на труда коректно, ясно и последователно.

5. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

Кандидатът е дефинирал и е предоставил справка за общо десет броя приноси, които не са разпределени по типове, но аз ги причислявам към категорията на научно-приложните приноси. Приемам ги по начина, по

който са формулирани. Считам, че тези формулировки отразяват обективно постигнатото в труда.

От научна гледна точка дисертационният труд осветлява важна проблематика за една голяма и значима за икономиката на ЕС страна, каквато е Полша. От практико-приложна гледна точка, кандидатът предлага редица важни изводи относно устойчивото развитие на регионите в държавата и връзката му с регионалното ѝ развитие. Тази тематика е съществена и има огромно значение както за институциите в Полша, така и за подготовката на кадри във висшето образование на страната.

6. Преценка на публикациите по дисертационния труд и изпълнение на минималните национални изисквания

Представените за рецензиране публикации по темата на дисертационния труд, както и цитиранията им, са повече от достатъчно на брой и по вид, за да отговорят на националните на минимални изисквания за присъждане на НС „доктор на науките“, залегнали в Закона за развитието на академичния състав на Р България и Правилника за неговото прилагане. Те формират образа на кандидата като сериозен млад учен с голяма перспектива за развитие.

8. Лично участие на кандидата

Към момента на изготвянето на рецензията няма информация за плагиатство в трудовете на д-р Качмарски.

9. Автореферат

Авторефератът последователно и в стегнат вид отразява постигнатото в дисертационния труд и е изготвен съобразно възприетите академични норми за подобен род научни разработки.

10. Критични забележки и препоръки

Нямам съществени критични бележки по изследването. Препоръчвам на кандидата да издаде дисертационния си труд на английски език. По този начин ще добие по-широка разпознаваемост.

11. Лични впечатления

Не познавам лично кандидата, но от документацията по конкурса с увереност мога да потвърдя, че той е амбициозен и перспективен млад учен.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд на кандидат д-р инж. Матеуш Качмарски на тема: **„Условия за социално-икономическо развитие на регионите в Полша, с оглед на устойчивото развитие на селските райони и на планинските и подпланинските територии”** притежава безспорни научни и научно-приложни приноси. Научната продукция на кандидата е завидна. Давам своята положителна оценка за тях и гласувам „ЗА“ присъждането на научната степен „доктор на науките“ по ПН 3.8 Икономика на д-р инж. Матеуш Качмарски.

11.04.2023 г.

Рецензент:

гр. София

.....

(проф. д. ик. н. В. Желязкова)